

Tudi v Križah pri Trziču so partizani ubili več ljudi. Župana Miho Primožiča (r. 1880) so našli umorjenega pri cerkvi sv. Jožefa v Trziču. Imeli so gozdove na južni strani Kriške gore, bil je nadgozdar, živeli so v vili v Podvasci. Janeza Koširja z Retnjega so partizani ugrabili pri mostu pri Žiganji vasi leta 1944 in ga umorili na neznanem mestu. Doma so imeli trgovino, ki so jo partizani povsem izropali; njegova mati Marija, trgovka, je umrla leta 1971, sestra Viktorija pa leta 2001. Anico Žagar (r. 1922) iz Žiganje vasi so ustrelili doma leta 1945. Vse tri so ubili domači terenci.

Mala Poljana pod Storžičem

(5)

Ivo Žajdela

pismu CK ZKS, drugič 27. 12. 1989 v mariborski reviji 7D) Ivan Jan, politični komisar 2. bataljona Kokrškega odreda.

Grob pod smreko

Dobra prijateljica Cilke Roblek Ivana Peharc iz Grahovš je slišala, da so jo ugrabili domači terenci in da je niso takoj ustrelili. Slišala je, da naj bi jo bil na Poljani poslali z neko partizanko "na sprehod", da bi jo nato od zadaj ustrelili. Ker je zaslutila nevarnost, se je branila, in ko se je obrnila, jo je partizan ustrelil. Ubita je bila na Mali Poljani, zakopali pa so jo pod veliko smreko, nekaj deset metrov od koče na Poljani in ob poti na Tolsti vrh. Mlajša Cilkina sestra Pepca Gabrc naj bi bila po vojni z možem na Poljano nosila svečo.

Kasneje je nekdo materi Cecilije Roblek povedal, kje na Poljani je zakopano hčerkino truplo. Skrivo ma naj bi ga bili s sestro Francko izkopali in kosti pokopali v družinski grob Kovčarjevih na lomskem pokopališču, tam je njeno ime tudi zapisano. Tako mi je vsaj povedalo več domačinov, Marija Meglič, sestra Cecilije Roblek, pa mi je to zanikala. Pri tem moram pove-

Umor na Poljani

Cecilija Roblek

Drugi primer partizanskih zločinov pod Karavankami, ki ga je navedel Andrej Bohinc, je bil umor Cecilije Roblek iz Loma pod Storžičem, ki so ga partizani Kokrškega odreda storili tri mesece pred mučenjem in umorom Petra Stareta, v začetku oktobra 1944.

O tem je Andrej Bohinc že leta 1980 zapisal v dopolnilu h kroniki Kokrškega odreda, ki jo je napisal Ivan Jan, in ga je poslal CK ZKS, naslednje: "V jeseni leta 1944 so na Malo Poljano nad Lomom obveščevalci pripeljali mlado dekle iz Loma (hiša pri cerkvi). Avtor kronike Kokrškega odreda se je izkazal kot izreden 'junak', mlado dekle je

pred borci zgrabil za lase, nekaj časa kričal nanjo, potem pa je zgrabil za pištolo in jo pred vsemi (ne da bi jo zaslišali in ji sodili) ustrelil."

Andrej Bohinc, v času dogodka politkomisar Kokrškega odreda, je torej tu zatrdil, da je dekle iz Loma pod Storžičem ustrelil Ivan Jan, ki je bil Bohincu neposredno podrejen. To dekle je bilo Cecilija Roblek, doma iz Loma pod Storžičem, številka 40 (danes 19). Rojena je bila leta 1923 in imela je še dve sestri; obe še živita v Lomu.

Domobranca za fanta

Roblekova je imela fanta, ki je bil pri domobranci v Škofji Loki. To je bil Miha Meglič (Peskarjev)

s Potarij nad Lomom, ki je bil po vojni vrnjen in ubit. Domača terenka je Roblekovo nekoč videla v Trziču na trgu, ko je govorila s svojim fantom domobrancem. Partizani so ji potem rekli, naj se umakne iz Loma. Pravi razlog za umor Roblekove naj bi bil, da je bil vanjo zaljubljen Franc Klemenc iz Zgornjega Loma (danes Grahovše), ker pa ga ni marala, je poskrbel za njen nesrečni konec.

Nekega večera v začetku oktobra 1944 so jo prišli partizani iskat; med njimi naj bi bil tudi Klemenc. Odgnali so jo na Malo Poljano pod Storžičem. Tam so jo ustrelili. Eksekutor naj bi bil po Bohincem zatrdilo (prvič leta 1980 v

dati, da sem vse podatke o Ceciliji Roblek dobil od drugih, od njene še živeče sestre pa nobenega; nje takrat "ni bilo doma" in zato "nič ne ve" o usodi svoje sestre. Čudno, sosede so mi o Roblekovi vedeli povedati veliko, njena sestra pa nič. Prav tako mi je zatrdila, da nima nobene fotografije svoje sestre; fotografijo sem dobil drugje.

Zadušena resnica

Nasploh sem bil pri Megličevih, kot se zdaj pišejo pri hiši v Lomu, kjer je nekoč živel Cecilija Roblek, zelo zadržano sprejet. Junija 2002, 57 let po končani vojni, sem tako doživel dva dokaj hladna sprejema sorodnikov žrtev, ki so jih

med vojno umorili partizani. Najprej pri sorodnikih Černetovih iz Gozda - Reke, potem še pri sorodnikih Roblekovih iz Loma. Oba primera sta z območja, ki je bilo med vojno pod Nemci. To območje so partizani s svojo agresivno propagando že med vojno povsem pokrili in vsakršno spraševanje o resnici in pravici zadušili. Še huje je bilo v povojnem režimu, ki je več desetletij deželo vklestil v komunistično resnico. Zato ni čudno, da se ta resnica še danes oklepa mnogih, celo sorodnikov povsem nedolžnih partizan-

Cecilija Roblek

Jurij Rozman

tizani so v Lomu požgali tudi šolo in župnišče.

Umor, rop, požig

Partizani so v Lomu že zelo zgodaj začeli s poboji domačinov. 2. julija 1942 so zvečer okoli desete ure obkolili domačijo Jurija Rozmana (r. 1897) na Hribu; danes se kraj imenuje Grahovše. Vodil jih je Janez Perko (Samčev z Brega pri Križah). Gospodarja Jurija so najprej zasliševali v hiši, medtem ko so v posebni sobi imeli zaprte otroke Jurčka, Jožeka, Pepco in Francko. Medtem so partizani že ropali. Pobrali so

med vojno, ko mora vsak paziti na golo preživetje. Tudi zaradi tovrstnih umorov. Pogosto je bilo dovolj za smrt že to, da so koga videli v družbi Nemcev ali domobrancev. Kako je do tega prišlo, pa partizanov ni zanimalo.

Res, o svojih žrtvah so partizani med ljudmi pod Storžičem raztrosili najrazličnejše izmišljije o njihovih "krivdah", toda v večini primerov je šlo za izmišljene ali vsaj močno pretirane zgodbe in za nedolžne ljudi. Še danes od preprostega človeka slišiš, da je "nekaj že moralo biti, če so ga ubili". Logično sklepanje, za katerega se ni bilo treba veliko potruditi. Nekoga so odvedli, ubili, nato pa o njem govorili, da je izdajal. Le kdo in kako naj bi to "resnico" preverjal? Še v normalnih, mirnih razmerah je skoraj nihče ne, kaj šele

med vojno, ko mora vsak paziti na golo preživetje. Tudi zaradi tovrstnih umorov. Pogosto je bilo dovolj za smrt že to, da so koga videli v družbi Nemcev ali domobrancev. Kako je do tega prišlo, pa partizanov ni zanimalo.

Partizani na cerkvi

Lom pod Storžičem je znan tudi po tem, da je to edini kraj v Sloveniji, kjer sredi ceste, ki pelje skozenj, raste stara lipa. Poseben je tudi po tem, da je predsednik borcev na lastno pobudo snel spominsko ploščo z imeni borcev, padlih med vojno, s stene gasilskega doma in jo pritržil na steno cerkve, pod ploščo padlim domači-

nom med prvo svetovno vojno. To je verjetno edini primer, da je borčevska plošča s padlimi partizani pritrjena na cerkvi. Na tej plošči je napisan tudi Andrej Zupan, ki je bil v partizanih v 9. korpusu na Primorskem, vendar so ga komunisti leta 1946 v Ljubljani aretirali in za njim je izginila vsaka sled. Partizani so ubili še tri njegove brate: Janeza, Toneta in Jožeta. Jože Zupan je kot domobranec padel pri Trsteniku 2. novembra 1944. Takrat so partizani tam pobili devet domobrancev (opis v knjigi *Kokrški odred*, 2. del, str. 368-378). Domobranci, ki so se peljali na kolesih na povsem nevojaško zadevo, šli so na družabno prireditev na Trstenik, so bili izdani. Izdal naj bi jih bil sam Erich Dichtl, nemški poveljnik, ki je bil tudi formalni šef gorenjskih domobrancev.

Umor, rop, požig
Partizani so v Lomu že zelo zgodaj začeli s poboji domačinov. 2. julija 1942 so zvečer okoli desete ure obkolili domačijo Jurija Rozmana (r. 1897) na Hribu; danes se kraj imenuje Grahovše. Vodil jih je Janez Perko (Samčev z Brega pri Križah). Gospodarja Jurija so najprej zasliševali v hiši, medtem ko so v posebni sobi imeli zaprte otroke Jurčka, Jožeka, Pepco in Francko. Medtem so partizani že ropali. Pobrali so od oblek, posode do hrane, in to tako temeljito, da Rozmanovi niso imeli več ne hrane ne drugih oblek razen tistih, ki so jih imeli na sebi. Po "zaslišanju" so očeta prignali k vhodu hiše, tam pa ga je partizanski voditelj Samčev ustrelil v tilnik, da je padel po stopnicah. Nato so zažgali stanovanjski del hiše in gospodarsko poslopje, čeprav je bilo pri hiši pet otrok. Ko so delavci, ki so služili pri Žitniku, spuščali iz hleva živino, so partizani, ki so se z naropanim oddaljevali s kraja zločina, nanje streljali.

Sin Slavko Rozman je bil po raznih spletnih naključij v nemški vojski, zaradi česar ga je režim leta 1946 obsodil in v zaporu je preživel osem let. Zaplenili so jim tudi veliko zemlje.

Razbeljeni štedilnik

Partizani so leta 1944 ustrelili Kemperla, Bornovega uslužbenca. Ustreliti ga je moral Jagodic, ki je bil po vojni predsednik tržiških borcev. Iz Hudega Grabna so odvedli Rozmanovo, po domače Hudnikovco; doma so imeli gostilno. V Hudnikov mlin so nosili hrano, ki jo je nato neki partizan kradel. Ta je nato za krajo okrivil Hudnikovco. V Zalem Potoku pod Košuto, tam, kjer so z razbeljenim železom mučili Petra Stareta, so jo vrgli na razbeljeni štedilnik in umorili. Potem naj bi bili ubili tudi partizana, ki je v resnici kradel.

Nadaljevanje prihodnjic

Pod veliko smreko na Mali Poljani je bil grob Cecilije Roblek.

Partizanska plošča na cerkvi

Fotografije: I. Ž.